

Max Andrews

...

STORE SAGER: Finanskrise, Forurening, Forandringer, vi kan tro på

DK

På et tidspunkt i løbet af det sidste kvartal af 2008 overskyggede den igangværende globale økonomiske krise, indvarslet af subprime-krisen i USA, tilsyneladende klimaforandringerne som den vigtigste problemstilling, menneskeheden står overfor. Men nu, hvor en ny, nøjsom ånd dukker ud af tågerne af en lang række hjælpepakker og konkurser, sammen med en fornemmelse af, at systemiske forandringer ikke blot er nødvendige, men også uundgåelige, hvad enten de planlægges frivilligt eller pånødes os, står det mere klart end nogensinde før, at vi ikke ustraffet kan se isoleret på miljømæssige og økonomiske - eller politiske, eller kulturelle - udfordringer. Barack Obama taler om at stimulere økonomien ved at skabe "green collar"-arbejdspladser inden for ren energi, alt imens bilfabrikanterne ser med uro på den håbløse fremtid, der venter et forretningsområde, der er baseret på århundrede gammel teknologi: den afgørende forbindelse mellem job og energileveringsikkerhed, eller finanser og forurening, kan ikke længere holdes skjult. Ikke desto mindre forlanger et forældet system stadig at der udvikles nye økonomiske markeder.

Neo-liberalismen og en globaliseret kapitalisme baseret på billig olie har indvarslet vores periode af stokastisk ustabilitet. De såkaldte credit default swaps, CO₂-neutralisering, vejrmarkeder og så videre er alle asymmetriske mekanismer, symptomer på nutidens flerfoldige kriser, der opstår ud af den virkelighed, at der næsten ikke findes noget tilbage, der kan konverteres til penge. Processen med at omsætte alle aktiver og gøre alt op i penge fortsætter stadig for at nære det rente-baserede pengesystems umættelige appetit på vækst. Som Charles Eisenstein skriver: "Jo tættere [ressourcer] kommer på at blive udtømt, des vanskeligere bliver det at udvinde dem. Derfor har vi samtidig med finanskrisen også en miljøkrise og en sundhedskrise. De er tæt forbundet. Vi kan ikke konvertere ret meget mere af jorden til penge, eller ret meget mere af vores sundhed til penge, før selve livsgrundlaget trues." [Charles Eisenstein, 'Money and the Crisis of Civilization', www.realitysandwich.com/money_and_crisis_civilization]

Idet vi alle tager spørgsmålet om, hvad værdi vil sige, op til fornyet overvejelse [eller, for nu at citere Dave Hickey, spørgsmålet om hvilke "værdier, vi sætter højt"], virker det, som om de "store sagers" krise opleves i brudstykker og som noget smertefuldt. Måske kan to fængslende nyere filmværker frembyde en ramme for en kunst bygget på økonomisk og miljømæssig forvirring; en kunst til vor krisetid? Begge film befinder sig i et genremæssigt krydsfelt, der blander dokumentar, nyhedsreportage og videodagbog. Begge frembyder en intens, ofte ubehagelig seeroplevelse, idet de fokuserer på meta-kriser på det afrikanske kontinent.

I Mark Boulos' filminstallation *All that is Solid Melts into Air* [2008] er to skærme placeret overfor hinanden. Vi præsenteres for turbulente billeder, der er optaget i Niger-deltaet, et område, der er hærget af virksomhedernes kolonisering og kampen for kontrol over ressourcerne. Her har multinatio-

nale oliegianter som Shell, men også Mobil, Agip, Elf og Chevron eksproprieret olierigdomme og stort set ladet hånt om demokratisk styring gennem årtier. Man mener ikke, det kan betale sig at indvinde gassen, så den brændes i stedet i enorme åbne gasflammer - den største kilde til CO₂-emissioner i Afrika syd for Sahara - og har derved forårsaget katastrofal skade på habitaterne og en mængde helbredsproblemer for deltafolkeslagene, heriblandt Ijaw- og Ogonifolket. Boulos møder og interviewer medlemmer af en gruppe, der af regeringen betegnes som "terrorister", og som kæmper og dør for miljømæssig retfærdighed og en andel af deres lands rigdom. De intimiderende rebeller ses susende henover floden i en båd, der stritter af skydevåben, eller ivrigt i færd med at forklare deres fortrædeligheder til kameraet, alle iført pangfarvede elefanthuer for at sikre deres anonymitet og talismaner, der afspejler deres religiøse/åndelige grundlag. Stemningen er til tider nærmest uudholdeligt anspændt - "du skal ikke komme her igen" lyder en hul advarsel fra en machete-bevæbnet mand.

På den anden skærm udspiller sig lige så kakofoniske scener, denne gang fra Chicagos børsk. Køb og salg af varer, valuta, renter og andre, mere illusoriske finansielle produkter, udføres ved hjælp af det kaotiske "råbe"-system hvor børsmæglere iført farverige jakker kommunikerer ved hjælp af håndtegn. Panoramabilleder af børsen krydsklippes med nærbilleder af den elektroniske tavle, der viser udsvingene i værdier og spekulationer, de tal, der udgør den globale kapitalismes værdier og æstetik. Her er den nigerianske olie ganske løsrevet fra sin kontekst og oversættes til profit eller tab, til tal og en bjergrække af tinder og dale. Men ved siden af denne kraftigt optegnede kontrast mellem den giftige situation på gulvet, i Niger-deltaet, og kapitalismens eksklusive højborge, peger Boulos' bevidst binære filminstallation også ganske uventet på ligheder. Både krigerne og mæglerne afbildes hver især som mennesker, der

tror på metafysiske trossystemer, uanset om de giver sig udtryk i de førstnævntes religiøse tilhørsforhold eller de sidstnævntes held-og-lykke-kultur og lykkeamulet-lignende skrivebordslegetøj. Boulos anbringer os og sig selv i en adskilt, men dog fysisk impliceret position mellem de to skærme, hvor vi ikke kan se begge situationer samtidig.

Renzo Martens tager i sin film-lange Episode III: Enjoy Poverty [2008] en indfaldsvinkel, der på alarmerende vis placerer ham midt i det hykleri og de udbytende dynamikker, der præger det profit-baserede velgørehedsarbejde, der finder sted i Den Demokratiske Republik Congo efter konflikten der. Kunstneren rejste med på en FN-autoriseret pressetur, hvor han i selskab med fotojournalister og filmhold fulgte de aktiviteter, der blev udført af UNESCO, Læger Uden Grænser og FNs flygtningeorganisation UNHCR i lejre, på hospitaler og i plantagearbejdernes landsbyer. De vestlige fotografer tilfredsstiller nyhedsbureauernes appetit på billeder af lig og flygtninge; billeder, der er nødvendige for at skaffe donationer; FN-missionen yder beskyttelse til et sydafrikansk mineselskab, der leder efter guld; på en pressekonference afholdt af Verdensbanken annonceres det, at der vil blive ydet 1,8 milliarder dollars i støtte - hele møllen af elendighed, penge, og kortsigtet udbytteri maler videre, uden at der sker de store ændringer for befolkningen.

Kunstneren indtager og handler ud fra en position, der dels er en polemisk provokation, dels et kult-sort eksempel på Swift-agtig satire: Han fortæller de dybt fattige mennesker, han møder, at de skal se

Mark Boulos, All that is Solid Melts into Air, 2008.

Two-channel digital video installation. 14:20 minutes. Funded by Arts Council England, London with the support of Film Longa Artists' Moving Image Network. Courtesy of the artist

Max Andrews [f. 1975]

...

Max Andrews er sammen med Mariana Cánepa initiativtagere til kuratorprojektet Latitudes [www.LTTDS.org]. Seneste projekter inkluderer Lawrence Weiners THE CREST OF A WAVE [Fundació Suñol, Barcelona, 2008] og A Stake in the Mud, A Hole in the Reel: Land Art's Expanded Field 1968-2008 [Museo Tamayo, Mexico City, 2008]. Han skriver regelmæssigt for Frieze og har blandt andet bidraget til publikationerne Life on Mars: 55th Carnegie International 2008 og Day for Night: Whitney Biennial 2006.

"Give me my Romeo; and, when he shall die,
Take him and cut him out in little stars,
And he will make the face of heaven so fine,
That all the world will be in love with night,
And pay no worship to the garish sun."
Shakespeare, Romeo & Juliet

Renzo Martens, Episode III: Enjoy Poverty
2008, Film still
Courtesy Galerie Fons Welters, Amsterdam/
Wilkinson Gallery, London

deres fattigdom som en ressource, som de bør nyde. Der er rejst et neonskilt med ordene "ENJOY POVERTY" - "Nyd fattigdommen". Han har ikke magt til at hjælpe dem: "Det vil være bedre for jer at nyde jeres fattigdom end at kæmpe mod den og være ulykkelige," siger han; "accepter det, I ikke kan ændre; så kan I opleve lidt fred." Der nås frem til den grumme løsning, at de rent faktisk bør slå mønt på deres fattigdom. Martens fremfører overfor ejerne af et lille fotoatelier, der er vant til at tage bryllups- og festbilleder, at de bør "træffe valg, der er baseret på rationel tænkning" og at de kunne tjene langt flere penge på at sælge billeder af krigens indvirkning. "Men vær specifik i jeres valg. Faktisk er det bedst med voldtagne kvinder og lig." Kunstneren giver dem efterfølgende råd, mens de fotograferer livsfarligt udsultede børn på et hospital. Alt imens Martens tilsyneladende søger at forarge og at gøre sig selv til en form for syndebuk, fremkalder han samtidig en etisk panik, der ikke desto mindre afspejler den globaliserede kapitalismes misbrugende rationale.

Den kunst, som Boulos og Martens laver, fremfører ingen løsninger. De skaber scenarier, hvor ufortyndede, anstødelige uligheder og utilstrækkeligheder præsenteres - her blotlægges de mekanismer og parametre, der styrer den fortsatte udnyttelse. I en tid fuld af indbyrdes forbundne sammenbrud synes begge værker at markere et højdepunkt i vores nuværende krise, hvor ideologien om konstant profit har bragt os til en tilstand af fattigdom, der er så stærk, at vi gisper efter vejret. [MA]

Renzo Martens,
 Episode III: Enjoy Poverty
 2008, Film still
 Courtesy Galerie Fons Welters,
 Amsterdam/Wilkinson Gallery,
 London

Max Andrews

...

BIG THINGS:
 Crunch, Crisis,
 Change we can
 believe in

UK

At some point during the last quarter of 2008, the ongoing crisis in the global economy precluded by the subprime mortgage crisis in the US apparently stole the thunder from climate change as the most urgent issue facing humanity. However, as the newly frugal spirit of 2009 emerges from a swathe of bail-outs and insolvencies with a new sense that systemic change is not only necessary but inevitable to a planned or enforced degree, it is more apparent than ever that we isolate ecological and economic - or political, or cultural - challenges at our peril. Barack Obama talks of fiscal stimulus through the creation of 'green collar' workers in a clean energy economy, while car manufacturers rue the hopeless future of a business based on centuries-old technology: the critical relationship of jobs to energy security, or finance to pollution can no longer be obscured. Yet a still outmoded system requires new economic markets to be developed.

Renzo Martens, *Episode III: Enjoy Poverty* 2008, Film still
 Courtesy Galerie Fons Welters, Amsterdam/
 Wilkinson Gallery, London

Max Andrews

[b.1975]

...

Max Andrews directs, with Mariana Cánepa Luna, the curatorial office Latitudes [www.LTTDS.org]. Recent projects include Lawrence Weiner's *THE CREST OF A WAVE* [Fundació Suñol, Barcelona, 2008] and *A Stake in the Mud, A Hole in the Reel: Land Art's Expanded Field 1968–2008* [Museo Tamayo, Mexico City and tour, 2008]. He writes regularly for *Frieze* and has contributed to publications including *Life on Mars: 55th Carnegie International 2008* and *Day for Night: Whitney Biennial 2006*.

Neo-liberalism and globalised capitalism based on cheap oil have ushered in our period of stochastic instability. Credit default swaps, carbon offsetting, weather markets, and so on, are all asymmetric mechanisms, symptoms of the multiple crises of today which derive from the reality that there is almost nothing left to convert into money. The process of stripping assets and monetizing everything continues in order to feed an interest-based money system's insatiable need for growth. As Charles Eisenstein writes, "the closer [resources] come to exhaustion, the more painful their extraction becomes. Therefore, contemporaneous with the financial crisis we have an ecological crisis and a health crisis. They are intimately interlinked. We cannot convert much more of the earth into money, or much more of our health into money, before the basis of life itself is threatened." [Charles Eisenstein, 'Money and the Crisis of Civilization', www.realitysandwich.com/money_and_crisis_civilization]

As we all embark on a new consideration of value [or to quote Dave Hickey "the values that we value"] the crisis of 'big things' is perceived partially and painfully it seems. Perhaps two arresting recent film works might provide a frame for an art of economic and ecological bewilderment for our times of crisis? Both occupy a genre that is part documentary, part news report and part video diary. Both offer intense and often uncomfortable viewing as they focus on meta-crises in the African continent.

In Mark Boulos's film installation *All that is Solid Melts into Air* [2008] two screens are positioned opposite each other. We are presented with turbulent footage that was shot in the Niger Delta, an area scarred by corporate colonisation and the fight for resource control. Here multinational oil giants Shell, but also Mobil, Agip, Elf and Chevron, have been expropriating petroleum wealth and largely ignoring democratic control for decades. Gas is not considered worth collecting and is instead burnt off in huge open gas flares - the largest source of emissions in sub-saharan Africa - causing devastating habitat damage and a multitude of health problems for delta people, the Ijaw and Ogoni ethnic groups amongst others. Boulos encounters and interviews members of a group labelled 'terrorists' by the government who are struggling and dying for environmental justice and a stake in their land's wealth. Seen speeding along a river in a boat that bristles with guns, or vigorously explaining their plight to camera, the intimidating rebels wear brightly-coloured balaclavas for anonymity and talismans for religious guidance. The atmosphere is at times excruciatingly brittle and tense - "don't come back here again" blankly warns a man holding a machete.

On the second screen equally cacophonous scenes unfold of the Chicago Mercantile Exchange. The buying and selling of commodities, currencies, interest

Renzo Martens, *Episode III: Enjoy Poverty*
2008, Film still
Courtesy Galerie Fons Welters, Amsterdam/
Wilkinson Gallery, London

and other more illusory financial products is conducted by the chaotic 'open outcry' system, as traders wearing coloured jackets communicate through hand signals. Wide shots of the exchange are intercut with close-ups of the electronic board which displays the ups-and-downs of worths and speculations, the figures that comprise the values and aesthetics of global capitalism. Here Nigerian oil is utterly divorced from its context and translated into profit or loss, numbers and a mountain range of rises and falls. Yet beside this clarion-call contrast of the poisonous situation on the ground in the Niger delta, with the rarefied realms of capitalism, Boulos's deliberately binary film installation also unexpectedly highlights similarities. Both the warriors and the traders are each depicted as subscribers to metaphysical belief systems, whether witnessed by the religious affiliations of the former or the good-luck culture and charm-like desk toys of the latter. Boulos squarely puts us and himself in a detached but physically implicated position between the two screens, unable to see both situations at the same time.

The approach of Renzo Martens in his feature-length *Episode III: Enjoy Poverty* [2008] alarmingly places him in the middle of the exploitative dynamics and hypocrisy of the profit-based charity work taking place in the Democratic Republic of the Congo following the conflict there. Travelling with a UN-authorized press pass, the artist accompanies news photographers and film crews alongside the activities of UNESCO, Médecins Sans Frontières and the UNHCR itself in camps, hospitals and the villages of plantation workers. Western photographers feed the news agencies' appetite for images of corpses and refugees which are essential to bring in the donations; the UN mission offers protection for a South African mining company as it prospects for gold; a World Bank press conference announces 1.8 billion dollars in aid - the machine of misery, money

and short-term exploitation grinds on while little changes for the population.

The artist takes and acts on a position that is part polemical provocation and part darkly Swiftian satire: he tells the desperately poor people that he meets that they have to view their poverty as a resource which they should enjoy. A neon sign is erected with the words "ENJOY POVERTY". He is powerless to help them, "you better enjoy poverty rather than fight it and be unhappy", he states, "accept what you cannot change then you can have a bit of peace". The grim resolution is that they should in fact monetize their poverty. Martens proposes to the owners of a small photo studio accustomed to snapping weddings and birthdays that they "need to make choices based on rationality" and that they could make much more money trying to sell images of the effects of war. "But be more specific. In fact, it's raped women and corpses". Accordingly the artist advises them as they photograph mortally malnourished children in a hospital. Seemingly inviting outrage and enacting a kind of self-scapegoating, Martens incites an ethical panic that nevertheless mimics the abusive rationale of globalised capitalism.

Boulos and Martens's artworks do not offer solutions. Instead they create scenarios in which undiluted, appalling inadequacies and inequalities are set out - the mechanisms and parameters of exploitation and its perpetuation are laid bare. At a time of multiple interlinked collapses both works seem to encapsulate an apogee of our present crises where the ideology of perpetual gain has brought a state of impoverishment that is so acute that we are gasping for air. [MA]